

ชุดที่ 7: การพัฒนาและ การประเมินทางเลือก

การพัฒนาและการประเมินทางเลือก

ขั้นตอนย่อยในการพัฒนาและการประเมินทางเลือก ได้แก่

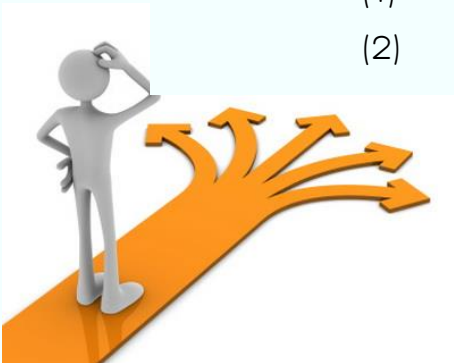
1 การพัฒนาทางเลือก*

- (1) การหาสภาพตามปกติ
- (2) การพิจารณาความจำเป็นของทางเลือก
- (3) การพิจารณาทางเลือกไม่ดำเนินงาน
- (4) การพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ

2 การประเมินทางเลือก*

- (1) การประเมินผลกระทบที่เกิดจากทางเลือกต่าง ๆ
- (2) การพิจารณาเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ

* การมีส่วนร่วมเป็นขั้นตอนที่ควรสอดแทรกอยู่ในทุกขั้นตอน
ทั้งขั้นตอนที่ 1 และ 2

- เป็นการกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ที่มีความเป็นไปได้ในการดำเนินงานตามแผนหรือแผนงาน
- การพัฒนาทางเลือกจะประกอบด้วย

1) การหาสภาพตามปกติ หรือ Business as usual (BAU) คือ การทำความเข้าใจสภาพพื้นฐานของบริบทหรือสถานการณ์ เพื่อประกอบการพิจารณาพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ

2) การพิจารณาความจำเป็นของทางเลือก (Need or Demand) พิจารณาว่า ในการพัฒนานั้นจำเป็นต้องมีทางเลือกใหม่หรือไม่

- หากไม่มีจะเกิดอะไร
- หากมีต้องดำเนินงานทั้งหมดหรือบางส่วนได้
- มีความเป็นไปได้ในการจัดการความจำเป็นและความต้องการ หรือไม่ ด้วยวิธีการอย่างไร

3) การพิจารณาทางเลือกไม่ดำเนินงาน เป็นทางเลือกที่ปล่อยให้ เป็นไปตามสภาพตามปกติ ไม่มีการดำเนินงานตามแผนหรือ แผนงานใหม่ เพื่อใช้เปรียบเทียบกับทางเลือกอื่น ๆ

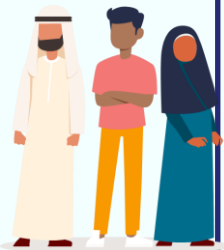
4) การพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ เป็นการเสนอความเป็นไปได้ของการ พัฒนา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดไว้

- ต้องพัฒนาทางเลือกอย่างมีส่วนร่วม (Top-down and Bottom-up) เพื่อให้ทางเลือกที่เสนอสะท้อนรวมความต้องการและความสนใจของทุก ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- ไม่ควรพัฒนาทางเลือกหนึ่งโดยต่อยอดจากทางเลือกก่อนหน้านี้หรือเพียง เพิ่มกิจกรรม (Add up)

ลักษณะของทางเลือก

- แสดงให้เห็นว่านำไปสู่เป้าหมายความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร
- มีความเป็นไปได้สู่เส้นทางเป้าหมายร่วมกัน คือการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- สะท้อนวัตถุประสงค์การพัฒนาอย่างยั่งยืน
- สามารถนำไปขยายต่อ จากตัวเลือกระดับยุทธศาสตร์ (Strategic alternatives) สู่ตัวเลือกระดับชั้นต่างๆ เช่น ตัวเลือกระดับวิธีการ (Modal alternatives) ตัวเลือกตามระยะเวลา (Staged alternatives)
- ทางเลือกไม่ควรก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม จนทำให้การเปลี่ยนแปลงนั้น ไม่อาจฟื้นคืนสภาพได้ (**Irreversible**) และไม่เป็นทางเลือกที่สังคมยอมรับไม่ได้ (**Unacceptable**)
- ทางเลือกควรมีความสอดคล้อง (**Consistent**) กับสถานภาพการพัฒนาของพื้นที่นั้นๆ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไปของแผนการพัฒนา

ประเภทของทางเลือก

- ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic alternatives)
- ทางเลือกรายสาขา (Sectoral alternatives)
- ทางเลือกเชิงพื้นที่ (Spatial alternatives)
- ทางเลือกวิธีการพัฒนา (Modal alternatives)
- ทางเลือกระยะเวลาดำเนินงาน (Staging alternatives)
- ทางเลือกการบริหารจัดการองค์การ (Institution arrangement alternatives)
- ทางเลือกเชิงนโยบายสำคัญเร่งด่วน (Policy priorities alternatives)
- ทางเลือกในการหลีกเลี่ยงหรือบรรเทาผลกระทบ (Avoidance and mitigation alternatives)

- เป็นการวิเคราะห์หาทางเลือกที่มีความเหมาะสมที่สุด (Preferred alternative) ประกอบด้วย

1) การประเมินผลกระทบที่เกิดจากทางเลือกต่าง ๆ คือ การวิเคราะห์ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามทางเลือก เพื่อระบุปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัด และความห่วงกังวลต่างๆ โดยพิจารณาครอบคลุมทั้ง ผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม ผลกระทบสะสม ผลกระทบขอบเขตกว้างใหญ่ และผลกระทบข้ามพรมแดน

- การประเมินผล จะพิจารณาผลกระทบของทางเลือกต่อตัวชี้วัดด้านต่างๆ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร จากข้อมูลฐาน
- เทคนิคในการประเมิน Checklist/ Matrix/ Expert-Judgement/ Scenario Analysis/ Network and System Analysis ฯลฯ

- ผลกระทบทางตรง/ ทางอ้อม (Direct/ Indirect Impact)
- ผลกระทบแบบสะสม (Cumulative impacts)
- ผลกระทบขอบเขตกว้างใหญ่ (Large-scale impacts)
- ผลกระทบข้ามพรมแดน (Transboundary impacts)

2) การพิจารณาเปรียบเทียบทางเลือกต่าง ๆ เป็นการนำแต่ละทางเลือกมาเปรียบเทียบโดยการให้คะแนนและเรียงลำดับคะแนนของแต่ละทางเลือกเปรียบเทียบกับทางเลือกไม่ดำเนินงาน ซึ่งจะได้ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด (Preferred alternative)

- เทคนิคในการเปรียบเทียบ Multi-Criteria Analysis (MCA)/ Rating/ Pair-Wise Analysis/ Expert-Judgement ฯลฯ
- ควรดำเนินการในหลากหลายกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อเป็นการรวมความคิดเห็นและการวิเคราะห์ร่วมกัน (Collective assessment)

เทคนิคและเครื่องมือสำหรับการประเมินทางเลือก

รอข้อมูลจาก อ.เก่ง

ขอบคุณค่ะ/ครับ

